

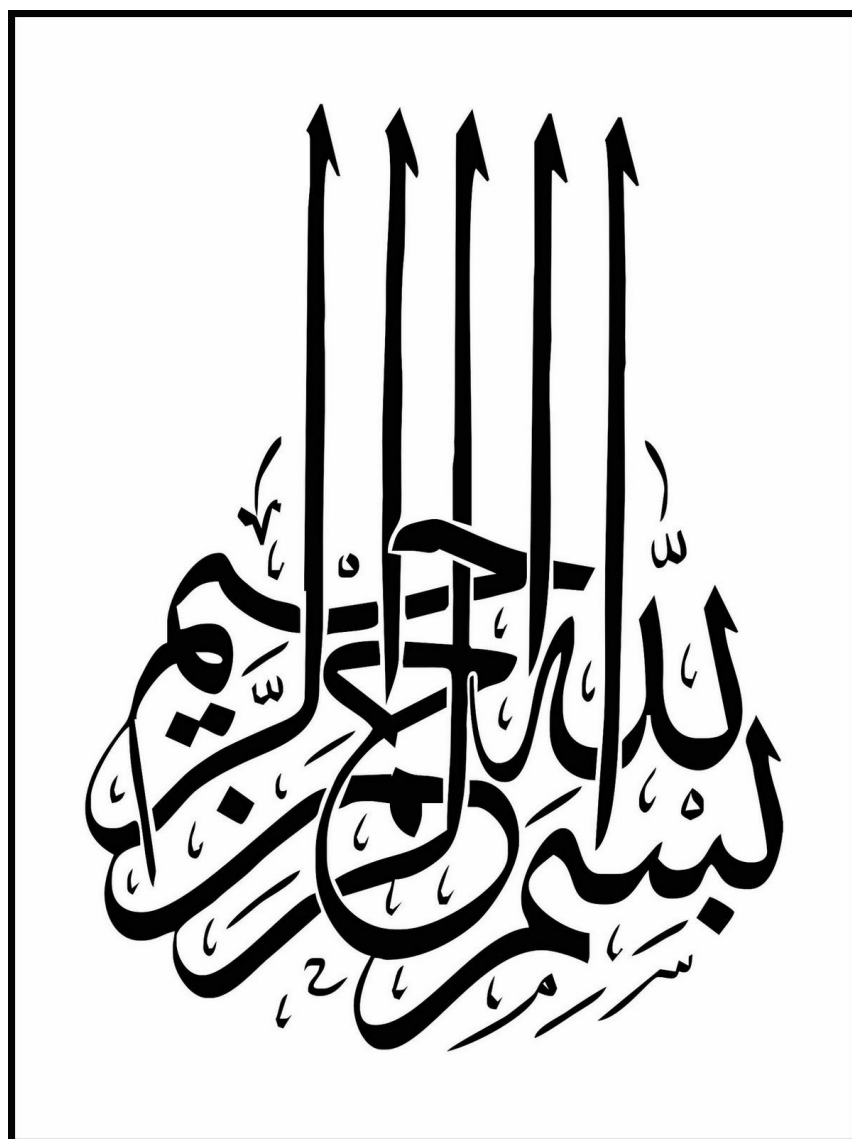

تأثیر اعتقادات دینی بر کاهش تعارضات زندگی زوجین و جلوگیری از طلاق

آرزو زارعی چروده‌ی^۱

بهار ۱۴۰۳

^۱ سطح دو حوزه علمیه صدیقه کبری (س) تالش

چکیده

آنچه که تاکنون از تحقیقات و بررسی های مختلف بدست می آید؛ ایمان به خدا و تعهد به وظایف دینی در ایجاد آرامش، نشاط، کاهش اضطراب و تنش های زندگی تاثیر فراوانی دارد. زیرا ایمان به خداوند و پایبندی به اصول و مقررات الهی در انسان، حس توکل، خوش بینی، آرامش، شکرگزاری و همچنین نیروی مقاومت ایجاد کرده و سختی ها و مشکلات زندگی را قابل تحمل می کند. زیرا که انسان با ایمان به خدا به این تفکر دست پیدا می کند که هر چیزی در جهان هستی حساب مشخصی دارد.

در این مقاله سعی شده است که رابطه ی پایبندی به دین با میزان تاب آوری زوجین برای مقابله با مشکلات منتهی به طلاق را بررسی کند. زوجینی که در بُعد اعتقادی و دین مداری پایبندی قابل ملاحظه ای دارند؛ در رعایت شئون رفتار، عاطفی و شناختی نسبت به یکدیگر مسئولیت پذیرتر و متعذر و دارای سلامت روحی و جسمی بیشتری هستند و تمام سعی خود را بر حل تعارضاتی که بین شان به وقوع پیوسته، می کنند.

واژگان کلیدی: دین داری، ایمان به خدا، تعهد،

طلاق

مقدمه

زیربنای همه جهت گیری ها و عملکرد انسان ها در زندگی، عقاید و باورهای اوست. با بررسی مطالعات، تحقیقات و شواهد تجربی بدست آمده؛ پایبندی به ارزش های مذهبی به موفقیت یک رابطه ی خانوادگی کمک فراوانی می کند. اگر باورهای انسان در زندگی به ویژه در خانواده مطابق با اوامر الهی باشد، انسان در مسیری صحیح قرار خواهد گرفت؛ زیرا منابع دینی ما یعنی قرآن، سنت سرشار از توصیه های است که برکارآمدی خانواده و پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی خانواده تاکید کرده است. هنگامی که زوجین از مقدس بودن ازدواجشان و برخورداری از رحمت الهی در زندگی زناشویی مطلع باشند در انجام تعهدات زناشویی؛ تلاش بیشتری می کنند و در انتها افزایش رضایت آنها از زندگی زناشویی بیشتر خواهد بود.

از بررسی زندگی زوجین بسیاری بدست آمده است که زنان و مردانی که به ارزش های مذهبی، پایبندی بیشتر نشان می دهند، توجه و احترام مضاعفی بر روی حساسیت های شخص مقابل خود در زندگی دارند و بنابر مسئولیت، به تعهداتی عمل می کنند که خداوند به آن سفارش کرده است. این دست از زوجین، در حین تعارضات و مشکلات پیش آمده در زندگی زناشویی نیز اغلب نگاه روشن بینانه ای به تعارضات خود دارند و تا آنجا که بتوانند سعی در حل مشکل و بهبود رابطه دارند.

تحقیقات فراوانی درباره ی تاثیر باورهای دینی بر زندگی زنان و مردان جامعه انجام شده است اما آنچه که در این مقاله برای ما حائز اهمیت است و بدان پرداختیم، تاثیر باورهای دینی بر شادابی، تاب آوری و در نهایت کاهش و جلوگیری از وقوع طلاق در بین زوجین است. زیرا آنچه از بررسی خانواده های متفاوت با نگرش های مختلف بدست آمده است، این است که؛ اگر باورهای انسان در زندگی و به ویژه در خانواده، صحیح و مطابق با خواسته های خالق هستی باشد، زندگی او هم در مسیر صحیح و کارآمدی قرار خواهد گرفت. زوجینی که معتقدند ازدواجشان یک رابطه مقدس است و خداوند به طور فعال در ازدواجشان مشارکت دارد؛ رضایت زناشویی بالا و تعهد بالاتری دارند.

و در حین تعارضات پیش آمده باور دارند که خدایی هست که موقعیت ها را کنترل می کند و ناظر بر بندگان است، این باور تا حد بسیاری اضطراب مرتبط با موقعیت را، برای آنها کاهش می دهد و میزان صبر و سعی آنها در برخورد با مشکلات پیش آمده و حل آن بسیار می کند.

آثار دین در زندگی

انسان فاقد هرگونه دین و ایمان؛ یا به صورت موجودی غرق در خودخواهی درمی آید که هیچ وقت از لاک منافع فردی خارج نمی شود و یا به صورت موجودی مردّد و سرگردان که تکلیف خویش را در زندگی مسائل اخلاقی و اجتماعی نمی داند. انسان اگر به مکتب و

شوهر را در مسیر سعادت، استوار می نماید. پیامبر رحمت صلوات الله علیه در این باره می فرماید: " آن کس که ازدواج کند، نیمی از سعادت خود را باز یافته است."^۱

۵. باورهای دینی و حل تعارضات زوجین

یکی از نهادهای بنیادین حفظ و تربیت نوع انسانی، خانواده است که در آن کودکان با فراگیری ارزشها، هنجارها و تربیت روانی مناسب، برای ایفای نقش مثبت در بزرگسالی آماده می شوند، نهاد خانواده را از ابتدای خلقت انسان، می توان جستجو کرد.

مهمترین عامل فروپاشی این نهاد ارزشمند، متارکه و طلاق است، هر چند طلاق از ابتدای زندگی اجتماعی بشر وجود داشته و حتی طبق قدیمی ترین اسناد حقوقی، از ابتدا، صورت قانونی نیز وجود داشته است اما در هر عصری، درصد نسبی طلاق در حد معقولی بوده و وجود آن ضرر جبران ناپذیری به بنیاد اجتماع وارد نمی ساخته است، ولی امروزه جامعه انسانی شاهد افزایش روزافزون نرخ طلاق در جامعه است، به طوری که بیم نابودی بنیاد خانواده وجود دارد و به دنبال آن، جامعه، شاهد بروز روزافزون انحرافات اجتماعی، ناهنجاری های روانی و انواع بیماری های روان پریش در افراد مطلقه و فرزندان طلاق است.^۲

دین مبین اسلام، ازدواج را به عنوان یک پیوند مقدس و دارای کارکردهای متعدد فردی و اجتماعی ضروری، مورد تاکید فراوان قرار گرفته است و طلاق را فی نفسه امری منفور و ناپسند (دارای کراهت بسیار شدید) معرفی می کند و تمام تلاش و کوشش خود را در جهت پرهیز خانواده ها از طلاق به کار می بندد. به همین دلیل؛ توصیه های فراوانی در مورد

^۱. رضوانی گیلانی، درآمدی بر نظام حقوقی و اخلاقی خانواده، صفحات ۴۲-۴۴

^۲. حق شناس، آسیب شناسی خانواده/ مجموعه مقالات، صفحه ۱۷۹

بردباری و گذشت همسران نسبت به یکدیگر و تحمل نارسایی های اقتصادی و دیگر مشکلات زناشویی، دارد. تا حد امکان می کوشد از فرئیپاشی بنای مقدس خانواده جلوگیری کند ولی در عین حال مواردی که مصالح مهمتر ایجاب می کند، ممنوعیتی برای طلاق قائل نشده است.^۱

اما برای حل مشکلات زوجین در چهار چوب خانواده می توان به موارد زیر اشاره کرد:

تعهد و مسئولیت پذیری: در دوره های مختلف زندگی، مشکلات زیادی گریبان گیر خانواده می شود که همبستگی و تعهد اعضای خانواده به ویژه زن و شوهر نسبت به یکدیگر مانند دلسوزی و مراقبت، حمایت متقابل، تقسیم قدرت و مسئولیت به شکلی مناسب در موفقیت آنان موثر است.^۲

رعایت احترام متقابل: خانواده مهمترین کانون رشد و تعالی فردی و اجتماعی است؛ بنابراین خانواده ای موفق است که بر محوریت رفتار اخلاقی، حسن سلوک و احترام متقابل بین فردی پایه ریزی گردد.

وجود روابط عاشقانه و محبت آمیز: خانواده ای موفق است که روابط اعضای آن بر پایه عشق و محبت استوار باشد. این روابط شامل روابط عاشقانه همسران، روابط عاشقانه و محبت آمیز پدر و مادر با فرزندان و بالعکس و حتی روابط محبت آمیز بین فرزندان است.

آزادی عمل: ذات ازدواج محدودیت هایی را برای هر یک از همسران به دنبال می آورد که ممکن است آزادی عمل هر یک از آنها را به طور محسوس کاهش دهد. نوع نگرش هر یک از همسران به مفهوم آزادی و مرزبندی های منطقی در بهره بردای از آن و شیوه ی تعامل آنها در برخورد با محدودیت های زندگی زناشویی از

۱. حق شناس، آسیب شناسی خانواده/ مجموعه مقالات، صفحه ۱۸۲

۲. پناهی، کتاب همسراری/پرسش و پاسخ های دانشجویی، صفحه ۱۸۳

جمله مواردی است که موفقیت یک خانواده رقم خواهد خورد.^۱

وحدت و انس: یکی از مهم ترین رمزهای پایداری نظام خانواده، ایجاد انس و یکدلی و یکرنگی بین اعضای خانواده است. وحدت و همدلی به عنوان یک ضرورت بسیار مهم، تنها در مسائل مربوط به خانواده خلاصه نمی شود؛ بلکه در زمینه های مختلف اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی نیز، هر چه انسجام و انس بیشتری بین زن و شوهر وجود داشته باشد، زندگی آنها از صفا و صمیمیت بیشتری برخوردار خواهد بود.^۲

گفت و گوی محترمانه و محبتانه: گفت و گو نقش عمده ای در ایجاد فضای نشاط انگیز و فرح بخش در محیط خانواده دارد. سپاسگزاری همسران از یکدیگر، پرهیز از تمسخر همدیگر و توصیه به پرهیز از کلمات رکیک و زشت؛ همگی در راستای ایجاد محبت و نشاط در محیط خانواده است. هم چنین درباره ارتباط با چهره گشاده و روی باز با افراد خانواده توصیه شده؛ زیرا روی خوش باعث جذب دل ها و فزونی محبت شده، شادی و نشاط می آورد، نگاه مهربانانه زن و شوهر به یکدیگر نیز موجب نشاط آنان می گردد.^۳

فروتنی و تواضع: فروتنی و تواضع همسران نسبت به یکدیگر باعث استمرار روابط عاطفی آنها و افزایش محبت نسبت به یکدیگر می گردد. حضرت علی علیه السلام می فرماید: "دوستی و محبت ثمره تواضع و فروتنی است".^۴

خوش اخلاقی: خوش خلقی، تحمل اخلاق همسر و بهره گیری از واژه های زیبا در تعاملات همسران، باعث ایجاد محبت، بیشتر بین آنها و تقویت و تثبیت علاقه مندی آنها می گردد.^۵

^۱. پناهی، کتاب همسرمداری/پرسش و پاسخ های دانشجویی، صفحه ۱۸۴

^۲. حق شناس، آسیب شناسی خانواده/ مجموعه مقالات، صفحه ۱۳۲-۱۳۳

^۳. پناهی، کتاب همسرمداری/پرسش و پاسخ های دانشجویی، صفحه ۱۷۴-۱۷۵

^۴. "ثمره التواضع المحبه"؛ (خوانساری، شرح غرر الحکم، ج ۵، صفحه ۲۸۵)

^۵. پناهی، کتاب همسرمداری/پرسش و پاسخ های دانشجویی، صفحه ۱۷۸

نیایش با خدا: براساس تحقیقات میدانی و تجربی محققان، ثابت شده که ارتباط با خدا، نیایش و به همین شکل مذهبی بودن، با رضایت از زندگی و شادکامی، ارتباط زیادی دارد.^۱

نتیجه گیری

ما در این پژوهش به تاثیر باورهای دینی بر کاهش تعارضات و مشکلات زوجین و جلوگیری از طلاق در بینشان پرداختیم.

نیروی محرکه ی هر انسانی باور و اعتقاد او به هدف و عملی است که انجام می دهد. اگر باور انسان در راستای اهداف و قوانین الهی باشد، ثمره ای که به دنبال دارد، آرامش و موفقیت است.

ازدواج در همه ادیان الهی بالاخص دین مبین اسلام، بسیار سفارش و به جنبه های مثبت آن توجه شده است اما برای به ثمره ی مطلوب رسیدن پیوند مقدس ازدواج، برای آن راهکارهای متعددی ذکر کرده است. زوجینی که اعتقاد به خداوند در وجودشان تثبیت شده و ملاک آنها در رفتار با یکدیگر رضایت پروردگار است و در رفتار خود، احترام، محبت، صمیمیت و همدلی، گذشت و فداکاری، تعهد و مسئولیت پذیری را سرلوحه قرار داده اند، تا آنجا که در توان دارند از بروز مشکلات درون خانوادگی جلوگیری می کنند و در صورت ایجاد مشکلات، سعی در حل بهتر آن هستند. آنها خود را ملزم به اجرای قوانین الهی می دانند، امیدشان نسبت به آینده و زندگی بسیار است و در صورت بروز مشکل کمتر به سمت جدایی می روند.

در دین مبین اسلام، ازدواج یک نیاز محکم و محبوب خدای متعال که باعث رشد و کمال و آرامش زنان و مردان می شود ذکر شده است و به دلیل همگانی و جهان شمول بودن آن، برای تمامی قسمت های زندگی قوانین مختص به آن را تبیین کرده است، تا هر یک از زوجین به شرح وظایف خود در زندگی مشترک را بر عهده بگیرند، که البته شرح وظایف مشخص به معنای

^۱. پناهی، کتاب همسر داری/پرسش و پاسخ های دانشجویی، صفحه ۱۸۲

یاری نرساندن زن و شوهر، به یکدیگر در وظایفشان نیست.

آنچه از مقایسه زندگانی زوجین معتقد و زوجینی که اعتقادی به باورهای دینی ندارند، بدست آمده است، زوجینی که اعتقادات مستحکم و منسجم دارند به دلیل ایمان به وعده های الهی، تحمل، امید و آرامشان نسبت به وقایع زندگی بیشتر است، زیرا که هدفشان رسیدن به لذت زودگذر این دنیایی نیست بلکه در راستای رسیدن به لذت پایدار وزیبای اخروی است.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم

۲. مطهری، مرتضی، انسان و ایمان؛ مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۷۲ ه. ش.

۳. پناهی، علی احمد، همسررداری؛ پرسش و پاسخ های دانشجویی، تهران: دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه)، ۱۳۹۱ ه. ش.

۴. حق شناس، سید جعفر، آسیب شناسی خانواده (مجموعه مقالات)، تهران: نهاد ریاست جمهوری، مرکز امور زنان و خانواده، ۱۳۸۸ ه. ش.

۵. رمضانی گیلانی، رضا، در آمدی بر نظام حقوقی و اخلاقی خانواده، قم: مرکز مطالعات و پژوهش های فرهنگی حوزه علمیه، ۱۳۸۳ ه. ش.